

Donald Niedekker & Harold Naaijer

BERLIJN REVISITED

Boom

‘Braunschweig! Braunschweig!’ roept de Poolse chauffeur, met een zwaar Slavisch accent, dat de plaatsnaam dikker en warmer maakt als draagt Braunschweig een bontmantel. Het is tussen vier en vijf uur in de ochtend. Ik zie het grijs van beton, het grijs van gestucte, beroete gebouwen. Een plein, een busterminal, een parkeergarage?

Er stappen drie passagiers uit.

De chauffeur schudt zijn ronde, kale hoofd. Misschien verbeeld ik het me in mijn halfslaap. Wie stapt in godsnaam in Braunschweig uit? Dit is de nachtbus naar Berlijn. De chauffeur start de motor. Nog drie uur te gaan.

Ik zet de mp3-speler weer aan. *Jevgenij Onegin*. Op het lichtvoetige, ongrijpbaar darte Russisch van Poesjkin moet ik in slaap zijn gevallen. Midden in de nacht ben ik bij een stop langs de snelweg naar buiten gegaan, heb in een Raststätte gepist, bekeek het krantenrek, zag op de voorpagina van de *Frankfurter Rundschau* een foto van de Oekraïense sterdanser Vladimir Malachov. Een geconcentreerde blik in een eerder smal dan breed gezicht dat aan Noerejev deed denken.

Ik wurmde me in een gehoepte houding, de plek naast me bleef leeg,

zodat ik tenminste met mijn bovenlichaam op de twee zittingen kon liggen, daarbij mijn rugzak als kussen gebruikend. De stemmen van Onegin, Larin en Tatjana klonken allengs verder weg en wolliger.

En toen: 'Braunschweig! Braunschweig!'

Een nachtbus verlaten, in de vroege ochtend, op de plaats van bestemming, is als een gevangenis uitlopen. Licht! Frisse lucht! Je uitrekken! Het internationale busstation van Berlijn ligt bij de Messe. Immense hallen, de Funkturm, asfalt, de ringweg, de S-Bahn.

Als ik over de defecte roltrap de voetgangerstunnel in loop laait, zelfs nu in Berlijn, bij het zien van de glimmend oranje tegelwand mijn ontheemde verlangen naar Duitsland op. Een kinderverlangen naar het veilige, het voorspelbare, waar de pretentieloze Duitse steden met hun *Fussgängerzone* en rechttoe-rechtaan-bouw zo lang aan beantwoordden.

mijn zaterdagmiddagverlangen naar Duitsland
mijn zaterdagmiddagverlangen naar Karlsruhe
Wiesbaden Wuppertal Gelsenkirchen Braunschweig
Horst Lothar Ute & Beate Beton Fussgängerzone
Currywurst met pommes (de s uitspreken)
Bierschuim dik als een optocht medeklinkers
geen langer samstag maar pleisterwerk
mijn zaterdagmiddagverlangen naar Duitsland

Als ik echter bovenaan de trappen naar S-Bahnstation Westkreuz het verblindende ochtendlicht in loop, tel ik plotseling in een fantasietaal: Etsji-Oetsji-Otsji. Vladimir Malachov vliegt met zweefsprongen over de daken, waarbij hij me fiedelend op een balalaika toegrijnst. Hij heeft geen tijd, schreeuwt hij, om samen met mij *Zangezi* van Chlebnikov te lezen. Hij moet zijn koe melken. Voem-Zroem-Boem en weg is-ie. 'Vorsicht bei der Abfahrt!'

Soms is het geen gek idee in Braunschweig uit te stappen.

Bij halte Charlottenburg stapt een Roma-man in. In zijn linkerhand heeft hij een goudblinkende trompet, met zijn rechterhand trekt hij een box op wieltjes achter zich aan. Hij draagt een rood poloshirt op een spijkerbroek. Hij zet de box aan, een orkestje, en speelt er op de trompet een opmontrend, nix-an-de-handa-deuntje bij. Tijdens het afremmen voor het volgende station snelt hij zonder iets te zeggen met een kartonnen bekertje langs de passagiers. Ik geef hem een pakje Sultana's, dat hij met een sportieve, open lach en een riedeltje op de trompet aanneemt. Ik heb geen geld, zeg ik ter verontschuldiging. Zelfs niet voor een metrokaartje. Hij legt zijn hand op zijn hart en stapt bij Savignyplatz uit om zich over het perron naar het volgende treinstel te haasten.

Ik stap uit op Hauptbahnhof.

Heb ik geen geld? Dichter bij de waarheid was geweest als ik had gezegd dat ik geen kleingeld had. Mijn enige munten liggen ergens langs de

Autobahn, op een schoteltje in het toilet van een Raststätte. Op mijn rekening moet een paar honderd euro staan. Ooit zag ik in een Engels toneelstuk (van David Mamet? Edward Bond?) een puissant rijke man snoeven dat hij geen geld had. Geld was iets voor arme sloebers. Hij had creditcards.

Berlijn is mijn creditcard.

Ik vertrouw op de overal en altijd opduikende kansen in deze straat-arme stad. Hoe armer een stad, des te meer speelruimte voor scharrelaars. Zoals een taxichauffeur tegen me zei die in 1981 in New York aankwam, toen een spookstad: 'On chaos you can build.' Ik kan 's nachts flessen verzamelen in de uitgaansstraten of 's ochtends vroeg de parken afstruinen, waar in de zomernachten massaal wordt 'gegrillt'. Er wordt altijd wel ergens een film, tv-serie of Krimi opgenomen waarvoor figuranten nodig zijn. En als in september het theaterseizoen begint, kan ik bij de Volksbühne of een ander theater als decorbouwer aan de slag, al is het slechts voor tijdelijk.

Op een bankje in Tiergarten eet ik mijn broodjes, waar ik in de bus door het afwisselend slapen en doezelen niet aan toe was gekomen. Vroege zondagsvogels passeren, joggend, kuierend, tien meter achter aangelijnde honden, fietsend, monter voortstappend met Nordic Walking-stokken. Talen zweven voorbij. Spaans, Deens met de knauwende ingeslikte klanken, Nederlands, Russisch, een vrouw, vrolijk en iets opgewonden, Frans, ook Duits. We spreken geen woorden maar voegen al naargelang onze stemming klanken in de in onze moedertaal gangbare zinsmelodieën.

Tegenover me zit een amazone in tuniek, de rechterborst ontbloot,

scepter in haar hand rustend op de rug van een karaktervol paard, dat je een geheim wil verklappen. Een kraai krast en meteen daarna begint een specht te hameren. Het verkeer wordt een constante ruis dat om de Sie-gessäule golft.

Ik loop het park uit naar het plein van zand en grind van het Kulturforum. De Philharmonie, de Nationalgalerie, de Gemäldegalerie en de Staatsbibliothek in een ruim ensemble om me heen. De platanen in hun voorname rust, met kronkelende vertakkingen in een spel van groene en lichtgele tinten, zijn werelden op zich, bibliotheken, manifestaties van tijd, samenvattingen van dans, muziek en kleurenleer.

Een ekster komt aangehipt. De slordig gepoetste vleugels staan alle kanten op. Hij kijkt brutaal uit zijn zwarte ogen. Hij hipt op de bank, loopt achter me langs en pikt in mijn riem. Als ik me omdraai trippelt hij opzij. Ik richt mijn blik nog niet op de platanen of de ekster steekt zijn snavel in mijn broekzak. Hij heeft een papieren zakdoekje te pakken waarin een half broodje zit. Het schiet echter niet los, hoe verbeterd hij ook sjort. Hij hupt van de bank naast mijn schoenen en draait als een vol-leerd charmeur met zijn kop zodat hij uit zijn ooghoeken naar me opkijkt, zogenaamd heel verlegen en bescheiden. Ik spuug een stuk banaan op de grond. Het brokje zit meteen onder het grindzand. De ekster neemt de lekkernij in zijn snavel, strijkt het langs een afvalbak zodat de steentjes en schilfers eraf vallen. Hij vliegt met de schone buit naar een hoge tak in de plataan direct tegenover me. Krap een minuut later zit hij aan mijn rugzak te trekken. Ik giet water op een spijl van de bank. De vogel drinkt ervan, zijn kop dwars houdend.

Ik loop langs het Landwehrkanal naar Kreuzberg. In een zijstraat – de naam wil me niet te binnen schieten maar ik loop er blindelings heen – naar de Wiener Strasse weet ik een woongroep waar je zonder poespas een paar nachten gratis kunt slapen.

Een meisje met donkerblond haar in een paardenstaart zit op de gras-kant aan de gracht. Ze leest in wat een Engelse pocket lijkt. Het door het water weerkaatste licht rimpelt over de bladzijden, haar overhemd, langs de curve van haar nek, over haar gezicht en door haar haar.

Het beeld grijpt me op een vreemde manier aan. De sereniteit van het lezen. De heilige stilte. De vanzelfsprekendheid om je met een boek op een gazon neer te vlijen, het open te slaan en te lezen. Eigenaardig is dat ik daarbij jaloezie voel. Alsof ik niet niets anders doe dan rondstruinen en met een dichtbundel en mijn aantekenboekje neerstrijken waar het me maar goeddunkt.

Ik kan uren naar haar kijken, ze zou niets in de gaten hebben. Ze leest langzaam, soms bladert ze een bladzij terug, soms pauzeert ze en richt haar blik op met een groene schittering in de ogen. Ze kijkt dwars door me heen naar een voorstelling die door het verhaal is opgeroepen. Ze leest en het lezen houdt niet op als het boek is dichtgeslagen. Zo is het eens begonnen. Lezen. Het Grote Lezen. Het lezen zonder reserves. Het lezen waarbij je uit de bocht kunt vliegen en het boek je verweesd achterlaat, waarna je je leven moet veranderen. Het lezen als evenwichtskunst tussen wie je bent en wie je zou kunnen zijn, tussen wat je hebt gedaan en wat je hebt nagelaten, tussen het veilige en het onvervulde. Het is geen

afgunst wat ik voel. Het is hebberigheid. Ik wil haar zijn. Precies daar op het grasveld, met de benen in kleermakerszit, de rug recht, het boek voor me in een hoek van 45°. Ik blaas een haarstreng uit mijn ooghoek. Een rondvaartboot passeert waardoor het weerkaatste licht sneller over de bladzijden golft.

Misschien ben ik parkeerwachter of ben ik verliefd op een parkeerwachter of trek ik over stoffige wegen en overnacht ik in een rumoerige herberg of hok ik met mijn hond Aesopus in een berghut. Misschien zing ik mijn lied, is mijn naam Ismaël, scheep ik me in om het zwart van mijn hart te peilen, misschien keer ik als astronaut of gastdirigent terug in mijn geboortedorp. Misschien luister ik naar Ray Charles, is mijn vader succesvol zakenman ergens hoog in een wolkenkrabber, misschien reist mijn familie naar Europa en blijf ik een zomer alleen in New York, misschien is alle tijd van toen en alle tijd van straks in de tijd van nu. Misschien droom ik van een lichtpunt aan de horizon, misschien ben ik loods of detective of verkoop ik loterijbriefjes in een dierentuin.

Het kan niet zijn. ‘Het licht is om je,’ dicht Gorter, ‘je bent nu toch wat je eenmaal bent.’

Ze zit met opgevouwen benen op een grasveld aan het Landwehrkanal. Ze leest. Het water rimpelt. Het licht strijkt over de bladzijden.

Je bent wat je eenmaal bent?

In een boek kan ik haar zijn.

NHS
MESS

BERLIN 2020

NHS

2020

TA6s

PETER PAN

GSG!

THAKIG

MORPHO

3D

TAH KIG

BIRA

TAP!

